

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 23 stycznia 2019 r.

Pozycja 9

POSTANOWIENIE z dnia 13 listopada 2018 r. Sygn. akt Ts 28/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jarosław Wyrembak – przewodniczący i sprawozdawca
Zbigniew Jędrzejewski
Grzegorz Jędrejek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 20 września 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej R.M.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 9 lutego 2017 r. (data nadania), R.M. wystąpił o stwierdzenie, że § 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493; dalej: rozporządzenie) jest niezgodny z art. 45 i art. 77 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 oraz art. 49 w związku z art. 2 Konstytucji. Skarżący zakwestionował powyższy przepis w zakresie, w jakim ogranicza on prawo osadzonych, posiadających na własnym koncie środki pieniężne, do bezpłatnego wysyłania korespondencji o charakterze wyłącznie urzędowym przez zobligowanie ich do ponoszenia w tym zakresie opłat pocztowych, w sytuacji gdy przepis ten nie doprecyzowuje pojęcia „przesyłki listowe” (czy chodzi o przesyłki zarówno prywatne, jak i urzędowe czy tylko prywatne lub tylko urzędowe). Przepis ten został także zaskarżony w zakresie, w jakim ogranicza prawo osadzonych, nieposiadających na własnym koncie środków pieniężnych, do otrzymania od administracji zakładu karnego więcej niż dwóch znaczków pocztowych w ciągu miesiąca, w celu wysyłania korespondencji o charakterze wyłącznie urzędowym, uzależniając tę decyzję od niejasnej przesłanki „zaistnienia szczególnie uzasadnionego przypadku”, przy jednoczesnym nie-doprecyzowaniu pojęcia „przesyłki listowe”.

Postanowieniem z 20 września 2017 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał ustalił, że adwokat występujący w sprawie nie legitymował się odpowiednim pełnomocnictwem, co na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072) stanowiło samodzielną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu

skardze konstytucyjnej. Trybunał zwrócił również uwagę na to, że zakwestionowany § 18 rozporządzenia nie mógł stanowić podstawy rozstrzygnięcia w analizowanej sprawie, a skarga konstytucyjna w tym zakresie ma charakter *actionis popularis*. Jednocześnie podkreślił, że skarżący nie wykazał, aby w jego sprawie doszło do naruszenia konstytucyjnych praw podmiotowych.

Na powyższe postanowienie skarżący złożył – w ustawowym terminie – zażalenie, w którym odniósł się do podstaw odmowy oraz wniósł o nadanie dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Zdaniem skarżącego, ustanowiony z urzędu pełnomocnik miał mandat do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w jego imieniu. Uzasadniając swoje twierdzenie, skarżący wskazał, że w treści wniosku o ustanowienie pełnomocnika do wniesienia skargi konstytucyjnej wystarczające jest poprzestanie na określeniu, że chodzi o skargę konstytucyjną „bez specyfikacji konkretnego prawa lub zaskarżonego przepisu”.

Skarżący podniósł także, że wbrew twierdzeniom Trybunału § 18 rozporządzenia był podstawą wydania postanowienia Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy) z 3 października 2016 r. (sygn. akt [...]).

Odnosząc się do ustaleń dotyczących naruszenia praw podmiotowych, skarżący stwierdził, że podnoszone w skardze konstytucyjnej naruszenia miały charakter faktyczny. W sytuacji, gdy posiada on na koncie własne środki pieniężne, nadawana korespondencja jest mu zwracana przez administrację zakładu karnego w celu zakupu znaczków pocztowych, co wydłuża procedurę wysyłki i powoduje problem dochowania terminów procesowych. Skarżący twierdzi również, że odmowa bezpłatnego wysyłania korespondencji urzędowej naraziła go na nieuzasadnione straty finansowe. Za sprzeczne z zasadą dostępności do sądu uważa on ustanowienie obowiązku ponoszenia kosztów wysyłki wszystkich przesyłek, w tym także zawierających tzw. pisma procesowe, w sytuacji posiadania przez niego na jego koncie do własnej dyspozycji środków pieniężnych. Zdaniem skarżącego, działanie Sądu Okręgowego spowodowało, że orzeczenie naruszyło zasadę sprawiedliwości społecznej wywodzoną z zasady państwa prawnego przez niesprawiedliwe zróżnicowanie sytuacji obywateli w ten sposób, że osoby przebywające na wolności mają nieograniczoną możliwość nieodpłatnego składania pism urzędowych za pośrednictwem biur podawczych w siedzibie adresata, do którego pismo jest kierowane.

Skarżący podnosi również, że treść § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. poz. 2231) w żaden sposób nie czyni zadość żądaniom skarżącego, ponieważ – w razie posiadania środków – nadal musi ponosić koszty wysyłania korespondencji urzędowej, którą osoby przebywające na wolności mogą w sposób nieograniczony i nieodpłatny składać do właściwych organów, np. za pośrednictwem biur podawczych.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

3. W zaskarżonym postanowieniu Trybunał słusznie podniósł, że skarżący – jako orzeczenie naruszające jego prawa – wskazał postanowienie z 3 października 2016 r. (sygn. akt [...]) Sądu Okręgowego w K. (dalej: Sąd Okręgowy). Analizowana skarga konstytucyjna została natomiast sporządzona i wniesiona przez pełnomocnika, wyznaczonego na podstawie wniosku złożonego przez skarżącego, już 1 sierpnia 2015 r., a więc ponad rok przed wydaniem tego orzeczenia. W związku z powyższym Trybunał trafnie uznał, że skarżący dopiero po doręczeniu mu postanowienia Sądu Okręgowego powinien był wystąpić do właściwego sądu rejonowego w celu ustanowienia pełnomocnika do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej w tej konkretnej sprawie. Nie można bowiem przyjąć, że pełnomocnik wyznaczony rok wcześniej ma nieograniczoną legitymację do występowania w sprawach skarżącego. Postanowienie o wyznaczeniu pełnomocnika do sporządzenia skargi konstytucyjnej dotyczy konkretnego przypadku, z którym skarżący wiąże naruszenie swoich konstytucyjnych praw i wolności. Dotyczy to zawsze konkretnej sprawy, a wyznaczenie pełnomocnika ma charakter następczy względem orzeczenia, które doprowadziło do naruszenia praw lub wolności konstytucyjnych. Rację ma natomiast skarżący, że wystarczające jest poprzestanie na określeniu w treści wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, że chodzi o skargę konstytucyjną bez specyfikacji konkretnego prawa lub zaskarżonego przepisu. Niemniej jednak, każdy taki wniosek musi pozostawać w związku z konkretną sprawą, w ramach której – zdaniem skarżącego – doszło do naruszenia określonych praw lub wolności konstytucyjnych. Trafnie zatem Trybunał stwierdził, że w przedmiotowej sprawie, z uwagi na wcześniejsze złożenie abstrakcyjnego wniosku o wyznaczenie pełnomocnika, adwokat występujący w sprawie nie legitymował się odpowiednim pełnomocnictwem.

Powyższa okoliczność, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK, stanowiła samodzielną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

4. Skarżący nie podważył także ustaleń Trybunału dotyczących niespełnienia przez skarżącego przesłanki wykazania, że doszło w jego sprawie do naruszenia konstytucyjnych praw podmiotowych. Przedstawione w zażaleniu argumenty nie uprawdopodobniają, aby w sprawie skarżącego odmowa wysłania korespondencji bez uiszczenia opłaty faktycznie doprowadziła do naruszenia przysługującego mu prawa do sądu. Skarżący skupia się jedynie na przedstawieniu potencjalnych (możliwych) naruszeń prawa do sądu, nie wskazując jednocześnie żadnego naruszenia, które faktycznie miało miejsce w jego sprawie (np. niemożność złożenia w terminie środka odwoławczego). Dopóki skarżący nie wykaże, że przysługujące mu prawo lub wolność konstytucyjna zostały naruszone konkretnie, jego zarzuty niezgodności ustawy lub innego aktu normatywnego z Konstytucją nie mogą być merytorycznie rozpoznane. Taki wymóg stanowi konsekwencję przyjętego przez ustrojodawcę modelu skargi konstytucyjnej, którego istotą jest konkretna, a nie abstrakcyjna kontrola konstytucyjności prawa.

5. Jedną z podstaw odmowy nadania skardze dalszego biegu stanowiło zakwestionowanie przez skarżącego przepisu, który nie był podstawą rozstrzygnięcia wskazanego przez niego jako ostateczne. Zdaniem skarżącego, § 18 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) był jednak podstawą wydania postanowienia Sądu Okręgowego i nie ma w tym aspekcie znaczenia posiadanie przez skarżącego środków pieniężnych. Skarżący podkreślił, że w jego sprawie zaskarżony przepis stał się bowiem *a contrario* podstawą wydania decyzji negatywnej, co wprost wynika z uzasadnienia postanowienia.

Skarżący w zażaleniu stwierdził również, że treść § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. poz. 2231) w żaden sposób nie czyni zadość jego żądaniom, ponieważ – w razie posiadania środków – nadal musi ponosić koszty wysyłania korespondencji urzędowej, którą osoby przebywające na wolności mogą w sposób nieograniczony i nieodpłatny składać do właściwych organów np. za pośrednictwem biur podawczych.

W zakresie dwóch powyższych zarzutów Trybunał zgadza się z argumentacją skarżącego, mając jednak na uwadze wskazane wcześniej podstawy odmowy, stwierdza, że zasadność tych zarzutów nie wpływa na prawidłowość rozstrzygnięcia przyjętego w zaskarżonym postanowieniu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że wniesione zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego zgodnie z art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK postanawia jak w sentencji.